

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

การพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ที่อาศัยหลัก การตรวจสอบความแตกต่างของรหัสพันธุกรรมในแต่ละบุคคลและนำมาประยุกต์ใช้ในการพิสูจน์ บุคคล ได้แก่ การพิสูจน์บุตร การพิสูจน์ความเกี่ยวพันระหว่างบุคคลและอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่ง มีความถูกต้องแม่นยำจนถึงขนาดที่อาจกล่าวได้ว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ แตกต่างจากการพิสูจน์บุคคลด้วย วิธีการตรวจหมู่เลือด ซึ่งมีข้อจำกัดอยู่ที่เป็น การแบ่งบุคคลออกเป็นกลุ่มๆ เท่านั้น ไม่สามารถที่จะชี้ เฉพาะลงไปได้ว่าเป็นบุคคลใด และการตรวจอสุจิ เส้นผม หรือขนก็บอกได้เพียงว่าเส้นผมหรือขน ที่ตรวจคล้ายเส้นผมหรือขนคนใดคนหนึ่ง แต่ไม่อาจยืนยันได้แน่นอน การพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ จึงจัดว่าเป็นวิธีการพิสูจน์บุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ในปัจจุบัน และเป็นพยานหลักฐานที่ สำคัญ ทั้งในชั้นการสอบสวนและในชั้นการพิจารณาคดี กล่าวคือในชั้นการสอบสวนการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดกรอบแนวทางการสอบสวน เพราะ ทราบเลือด เส้นผม ขน อสุจิ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่มักพบในสถานที่เกิดเหตุเมื่อมีการประกอบ อาชญากรรมสามารถนำมาตรวจหาลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ เพื่อเปรียบเทียบกับลายพิมพ์ ดี เอ็น เอของผู้ ต้องสงสัยได้ โดยเฉพาะในคดีข่มขืนกระทำชำเราสามารถระบุได้ทันทีว่าทราบอสุจิที่พบในผู้เสียหาย เป็นของผู้ต้องสงสัยหรือไม่ ความชัดเจนและประสิทธิภาพของการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ เป็นผลให้แนวทางการสอบสวนแคบลงจนถึงตัวผู้กระทำความผิด ในชั้นการพิจารณาคดีพยานหลัก ฐานจากการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ย่อมมีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือมาก เนื่องจากประสิทธิภาพของ การพิสูจน์ให้ความถูกต้องแม่นยำเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยมีความน่าจะเป็นที่บุคคลจะมีลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ซ้ำกันโดยบังเอิญเท่ากับ 1 ในร้อยล้านล้านคน ในขณะที่ประเทศไทยมีประชากรเพียง 50 กว่าล้านคน จึงจัดเป็นพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพมาก เว้นแต่จะมีการพิสูจน์หักล้างให้เห็นเป็น อย่างอื่น

ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอเป็นผลมาจากกระบวนการทางธรรมชาติที่สร้างให้แต่ละบุคคลมี ความแตกต่างกันและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่นเดียวกับลายพิมพ์นิ้วมือ ในทางวิทยาศาสตร์นั้น ความแตกต่างของลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ เกิดขึ้นจากความแตกต่างของลำดับเบสจำเพาะขนาดสั้นๆ ที่ มีจำนวนซ้ำๆ กัน กระจายไปทั่วบนเส้น ดี เอ็น เอ ตำแหน่งการกระจายของลำดับเบสจำเพาะที่แตก ต่างกัน ก่อให้เกิดแบบแผนของการกระจายลำดับเบสจำเพาะนั้น อย่างเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน ซึ่ง

หลังจากการนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์จะปรากฏเป็นลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ที่เป็น แถบเหมือนแถบ Bar Code ที่ติดอยู่ตามสินค้าในห้างสรรพสินค้า

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศที่ นิยมใช้วิทยาการตำรวจ และ เทคนิคสมัยใหม่เข้าช่วยในการสืบสวน--สอบสวน นิยมนำการ พิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ มาช่วยในการคลี่คลายคดี โดยเฉพาะคดีที่ขาดประจักษ์พยาน

สำหรับประเทศไทยนั้น ในปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ของไทยสามารถทำการ พิสูจน์ลาย พิมพ์ ดี เอ็น เอ เพื่อพิสูจน์บุตร และ พิสูจน์บุคคลในคดีอาญาได้ โดยประสิทธิภาพในการ พิสูจน์บุตรนั้นให้ผลที่แน่นอนจนอาจกล่าวได้ว่าร้อยเปอร์เซ็นต์ เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดเรื่อง ปริมาณ และ คุณภาพของแถบ ดี เอ็น เอ ส่วนการพิสูจน์บุคคลในคดีอาญานั้นต้องการคราบ เลือดอย่างน้อย ๐.๔ ซีซี และ ต้องมีคุณภาพดีพอสมควร แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันได้มีการ พัฒนาเทคนิคการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ที่เรียกว่าเทคนิค PCR ซึ่งสามารถตรวจลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ได้จาก เส้นผม ขน หรือ เลือด จำนวนเล็กน้อย และ ไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพดี ซึ่ง นักวิทยาศาสตร์ของไทยในปัจจุบันกำลังพัฒนาเทคนิค PCR เพื่อให้สามารถนำมาใช้กับการ พิสูจน์ในคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

แต่ในทางปฏิบัติประเทศไทยยังไม่เคยมีการนำการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ มาใช้ ประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นการพิสูจน์บุตร หรือการพิสูจน์บุคคล ในคดีอาญาจึง ทำให้ประชาชนเกิดความสงสัยว่ารัฐมีอำนาจอันชอบธรรม ในการบังคับเจาะ เลือดจากผู้ต้องหาเพื่อนำมาพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ หรือไม่ และการพิสูจน์ด้วยวิธีดังกล่าว ศาลให้ความเชื่อถือน้อยเพียงใด ซึ่งหากมีการนำการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ มาใช้ ประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ประเทศไทยจะมีแนวทางการปฏิบัติเช่น ใด

จากการศึกษาของผู้ทำวิทยานิพนธ์พบว่า การนำลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ มาใช้เป็นพยาน หลักฐานในคดีอาญาของประเทศไทย ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายหลายประการด้วยกันคือ

1) ปัญหาความชอบธรรมของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของ ผู้ต้องหาเพื่อนำมาพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ

เนื่องจากกระบวนการในการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ จำเป็นต้องอาศัยสิ่งส่งตรวจอัน เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เช่น การเจาะเลือด การเก็บเส้นผม ขน เพื่อนำไปตรวจหาลาย พิมพ์ ดี เอ็น เอ เปรียบเทียบกับลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ที่ได้จากการตรวจพยานหลักฐานในสถานที่ เกิดเหตุ เช่น คราบเลือด คราบอสุจิ เส้นผม หรือ ขน ว่าเป็นของบุคคลเดียวกัน หรือไม่

อำนาจตำรวจ ในการแสวงหาพยานหลักฐานดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่ว่า รัฐมีอำนาจอันชอบธรรมในการบังคับเอาสิ่งส่งตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ดี เอ็น เอ จากร่างกายผู้ต้องหาหรือไม่ กล่าวคือ บทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเปิดช่องให้รัฐสามารถแสวงหาพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหาได้เพียงใด และ ประเทศไทยให้ความคุ้มครองต่อสิทธิในการที่จะไม่ถูกบังคับให้ต้องเป็นพยานปรักปรำตนเองของผู้ต้องหาในระดับใด เนื่องจากการบังคับเจาะเลือด หรือ เก็บเส้นผม ขน ที่ติดอยู่กับเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหาถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคล และ สิทธิในการที่จะไม่ถูกบังคับให้ต้องเป็นพยานปรักปรำตนเองในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะเพื่อนำมาพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ซึ่งในทางวิทยาศาสตร์ถือว่ามีความถูกต้องในการพิสูจน์บุคคลถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ และเป็นการพิสูจน์เพื่อชี้ตัวผู้กระทำผิด มิใช่เป็นเพียงการแบ่งบุคคลออกเป็นกลุ่มๆเหมือนการตรวจหาหนูเลือด เช่นในอดีต

ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เป็นปัญหาที่ประเทศไทยจะต้องเผชิญเป็นลำดับแรก เนื่องจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจตำรวจ ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด และ ในทางปฏิบัติศาลยังไม่เคยวางหลักเกณฑ์จากการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาของต่างประเทศ เกี่ยวกับความชอบธรรมของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เช่น การบังคับเจาะเลือด การเก็บเส้นผม ขน เพื่อนำมาตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์พบว่า ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา ข้อถกเถียงทางวิชาการเกี่ยวกับความชอบธรรมของรัฐในการบังคับเจาะเลือดจากผู้ต้องหาเป็นที่ยุติแล้ว กล่าวคือ

ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นอำนาจตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดอยู่ภายใต้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมข้อที่ 4 คือ The Fourth Amendment ที่ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิของประชาชน ที่จะได้รับความปลอดภัย ใน ร่างกาย เคหสถาน เอกสาร และทรัพย์สินของจากการตรวจค้น และ ยึด โดยไม่มีเหตุอันควร ... “ แต่ปัญหาในการบังคับเจาะเลือดจากร่างกายผู้ต้องหาเพื่อนำมาพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์นั้น ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้วางบันทัดฐานไว้ในคำพิพากษาศาลฎีกา ในคดี Schmerber V. Carifornia และ คดี Breithaupt V. Abram เป็นผลให้รัฐมีอำนาจในการบังคับเจาะเลือดจากผู้ต้องหาได้ โดยศาลให้เหตุผลว่า “ การเจาะเลือดในปริมาณเพียงเล็กน้อยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงใดๆ เพราะได้กระทำภายใต้การปฏิบัติของแพทย์ภายในโรงพยาบาลย่อมไม่ก่อให้เกิดบาดแผล หรือความ

เจ็บปวดใดๆ ซึ่งการเจาะเลือดตรวจพิสูจน์เป็นสิ่งปกติในชีวิตประจำวัน ฉะนั้นสัดส่วนของผลประโยชน์ของรัฐย่อมมีอยู่เหนือการรบกวนร่างกายเพียงเล็กน้อย ฉะนั้นการเจาะเลือดจึงไม่เป็นการตรวจค้น และ ยึด โดยไม่มีเหตุอันควร “ แนวบันทัดฐานดังกล่าวได้รับการยึดถือเป็นแนวทางในการรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เช่น การบังคับเจาะเลือด การเก็บเส้นผม หรือ ขน ที่ติดอยู่ตามเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหา รวมถึงการบังคับเจาะเลือดเพื่อพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ในปัจจุบัน ด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาในคดี State V. Bidding ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่า นาย Bidding ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีข่มขืนกระทำชำเรา และ ศาลได้มีคำสั่งให้แพทย์กระทำการเจาะเลือดของนาย Bidding เพื่อนำมาตรวจหาลายพิมพ์ดี เอ็น เอ เปรียบเทียบกับ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ที่ได้จากการตรวจตัวอย่างอสุจิที่พบในผู้เสียหาย ในคดีนี้ผู้ต้องหาคือ นาย Bidding ไม่ให้ความยินยอมในการเจาะเลือด โดยอ้างว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิ และ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในการนับถือศาสนา ซึ่งศาลอุทธรณ์ได้มีคำวินิจฉัยให้ยกคำร้องดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่า “ การเจาะเลือดเป็นการกระทำที่รบกวนร่างกายเพียงเล็กน้อย และเป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายใดๆ ฉะนั้นถึงแม้ว่าพวกเราจะมีความเชื่อถือ และ ศรัทธาในศาสนาที่ตามแต่ผลประโยชน์ของรัฐ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ย่อมมีอยู่เหนือผลประโยชน์ของบุคคลในการที่จะอ้างความเชื่อทางศาสนา เพื่อหลีกเลี่ยงการเจาะเลือดพิสูจน์ความจริง “

ส่วนในประเทศอังกฤษนั้นได้มีการออกพระราชบัญญัติ ดำรวจ และ พยานหลักฐานในคดีอาญา ค.ศ. 1984 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ ได้มีการแบ่งพยานหลักฐานทางชีวภาพ ออกเป็น 2 ประเภทคือ Intimate Sample และ Non Intimate Sample โดยให้คำจำกัดความคำว่า Intimate Sample ว่าหมายถึง สิ่งส่งตรวจอันได้แก่ เลือด อสุจิ เยื่อปิวต่างๆ ของเหลวในร่างกาย ปัสสาวะ น้ำลาย ขนบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ และ การเก็บสิ่งคัดหลั่งจากอวัยวะที่เป็นรูเปิดของร่างกาย ส่วน Non Intimate Sample หมายถึงสิ่งส่งตรวจอันได้แก่ ขน หรือ เส้นผม นอกเหนือจากขนบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ รวมถึงสิ่งส่งตรวจที่ได้มาจากการเก็บสิ่งคัดหลั่งจากส่วนของร่างกายนอกเหนือจากการเก็บสิ่งคัดหลั่งบริเวณที่เป็นรูเปิดของร่างกาย นอกจากนี้ยังได้กำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจของตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพไว้อย่างเคร่งครัดแยกต่างหากจากการใช้อำนาจในการค้น และ ยึด กล่าวคือการใช้อำนาจของตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพประเภท Intimate Sample จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการคือ

- 1) จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาเป็นลายลักษณ์อักษร และ
- 2) จะต้องปรากฏเหตุอันน่าเชื่อถือว่า ผู้ต้องหามีส่วนพัวพัน กับ การกระทำความผิด

ประเภท Serous Arrestable Offense * และมีเหตุที่น่าเชื่อถือว่าสิ่งส่งตรวจดังกล่าวจะสามารถ ยืนยัน หรือ พิสูจน์ได้ว่าผู้ต้องหามีส่วนเกี่ยวข้องพันกับการกระทำความผิดดังกล่าว

การแสวงหาสิ่งส่งตรวจประเภทที่นอกเหนือจาก น้ำลาย ปัสสาวะ จะต้องกระทำภายใต้ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ หรือ พยาบาล ที่ขึ้นทะเบียนไว้ และ ต้องกระทำภายใน โรงพยาบาล ส่วนการรวบรวมพยานหลักฐานประเภท Non Intimate Sample อาศัยเงื่อนไข เช่นเดียวกับการใช้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐานประเภท Intimate Sample ที่ต้องอาศัย ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ต้องหา แต่ให้อำนาจในการบังคับเอา สิ่งส่งตรวจ ประเภท Non Intimate Sample ได้แม้ไม่ได้รับความยินยอมหากปรากฏพฤติการณ์อันน่าเชื่อ ถือว่า ผู้ต้องหาจะมีส่วนพัวพันในการกระทำความผิดประเภท Serious Arrestable Offense และมีเหตุอันควรเชื่อว่าสิ่งส่งตรวจดังกล่าวจะสามารถยืนยัน หรือ พิสูจน์ ได้ว่าผู้ต้องหามีส่วน พัวพันในการกระทำความผิดดังกล่าว จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติตำรวจ และ พยานหลักฐานในคดีอาญา.ศ. 1984 ของประเทศอังกฤษมีความชัดเจน และ มีการกำหนด มาตรการควบคุมการใช้อำนาจของตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานประเภทต่างๆไว้อย่าง รัดกุม โดยมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับระดับของการล่วงละเมิดสิทธิส่วนตัวของผู้ต้องหา นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังกำหนดให้มีการทำลายผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยา ศาสตร์หากเป็นที่ปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือ อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง และผู้ต้องหายื่น คำร้องขอให้มีการทำลายผลการตรวจพิสูจน์ดังกล่าวเป็นผลทำให้การใช้อำนาจของตำรวจเป็น ไปอย่างชัดเจน และ บทบัญญัติของกฎหมาย สามารถรองรับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยา ศาสตร์ในปัจจุบันได้

ส่วนในประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศแคนาดา ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ แนวทางการ ปฏิบัติของตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพ ที่เป็นส่วนหนึ่งของร่างกายผู้ต้อง หาถึงแม้จะแตกต่างกันบ้าง แต่ก็เป็นไปด้วยความชัดเจน โดยในประเทศแคนาดานั้น การใช้อำนาจของตำรวจบังคับเจาะเลือดจากผู้ต้องหาจะกระทำไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการละเมิดต่อ สิทธิในการที่จะไม่ถูกบังคับให้ต้องเป็นพยานปรักปรำตนเองของผู้ต้องหา ส่วนการบังคับเก็บ เส้นผม หรือ ขน นั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติใน กฎบัตรว่าด้วยสิทธิ และ เสรีภาพ ของประชาชน ฯ เช่นเดียวกับการเจาะเลือด แต่ในประเทศแคนาดา บันทึกลับฐานคำ

* คุรยละเอียด หน้า 59-60

พิพากษาของศาลสูงให้อ่านาคำรวจสามารถบังคับเอาได้ เนื่องจากเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบ กับการบังคับเจาะเลือด การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นผลให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาคือต้องมัวหมอง และขาดความเชื่อถือต่อส่วนประเทศออสเตรเลีย ปัญหาเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานทางชีวภาพในปัจจุบัน อาศัยการออกกฎหมายให้ การตรวจร่างกายของแพทย์รวมถึงการบังคับเจาะเลือดด้วย และ ในประเทศ นิวซีแลนด์ การบังคับเจาะเลือดจากผู้ต้องหาจะกระทำไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาเป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา เกี่ยวกับความชอบธรรมของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา ในประเทศไทย

จากการศึกษาของผู้ทำวิทยานิพนธ์พบว่า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนตัวของผู้ต้องหา และสิทธิในการที่จะไม่ถูกบังคับให้ต้องเป็นพยานปรักปรำตนเอง ในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เช่น การบังคับเจาะเลือด การเก็บเส้นผม ขน ฯ เพื่อนำมาพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ นั้น มีสาเหตุมาจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132 ที่ให้อ่านาคำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความคิด ไม่อยู่ในลักษณะที่จะสามารถรองรับต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันได้ กล่าวคือบทบัญญัติของกฎหมายไม่เปิดช่องให้สามารถตีความรวมถึงการบังคับเอาสิ่งส่งตรวจที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เพื่อรวบรวมเป็นพยานหลักฐานได้ เป็นผลให้การใช้อ่านาคำรวจ ในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา ไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

ส่วนปัญหาที่ว่า การแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา จะเป็นการละเมิดต่อสิทธิในการที่จะไม่ถูกบังคับให้ต้องเป็นพยานปรักปรำตนเองของผู้ต้องหา หรือไม่ นั้น จากการศึกษามติของคณะรัฐมนตรีของราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2535 พบว่าให้ความคุ้มครองเฉพาะสิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้ต้องให้ถ้อยคำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา และการให้ถ้อยคำของบุคคลซึ่งเกิดจากการถูกทรมาน หรือ บังคับขู่เข็ญ เท่านั้น ไม่คุ้มครองถึงการแสวงหาพยานหลักฐานอันเป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหาด้วย จึงเห็นได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับความชอบธรรมของรัฐ ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหาในประเทศไทย อยู่ที่ความไม่ชัดเจน ของบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนที่เกี่ยวกับการให้อ่านาคำรวจ ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความคิด

ดังนั้นแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหาเพื่อนำมาพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้มีความชัดเจนและสามารถรองรับต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ในปัจจุบัน และ อนาคตได้ ซึ่งผู้ทำวิทยานิพนธ์มีความเห็นว่า เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายเป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญา จึงควรยึดรูปแบบการบัญญัติกฎหมาย หรือแก้ไขกฎหมายในแนวทางเช่น พระราชบัญญัติตำรวจ และ พยานหลักฐานในคดีอาญา ค.ศ. 1984 ของประเทศอังกฤษ กล่าวคือ ควรมีการกำหนดแบ่งประเภทของพยานหลักฐานทางชีวภาพให้มีความชัดเจน เช่น ของประเทศอังกฤษ ที่แบ่งเป็น Intimate Sample และ Non Intimate Sample และควรกำหนดเงื่อนไขการใช้อำนาจของตำรวจเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าว แยกต่างหากจากการใช้อำนาจในการ ค้น และ ยึด โดยคำนึงถึงระดับของการล่วงละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหา เช่น ในกรณีการบังคับเจาะเลือดเพื่อตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ อาจกำหนดเงื่อนไขให้ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร จากผู้ต้องหา และ ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ให้ความยินยอม อาจกำหนดให้พนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ โดยระบุประเภทของการตรวจ และ แสดงเหตุผลอันสมควร เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ มีการเจาะเลือด โดยกำหนดให้ต้องกระทำการเจาะเลือดภายใต้การปฏิบัติของแพทย์ หรือ พยาบาล ที่ขึ้นทะเบียนไว้ และต้องกระทำภายในโรงพยาบาล หรือ สถานที่ตามที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ควรมีการกำหนดให้ผู้ต้องหา หรือ จำเลยสามารถยื่นคำร้อง เพื่อขอให้มีการทำลายผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ได้ หากปรากฏว่าเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ หรือ อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ในปัจจุบันมีตัวอย่างของบทบัญญัติที่มีการแก้ไข เพื่อให้อำนาจตำรวจ ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพบางประเภท คือ ปัสสาวะ ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ และ วิธีการตรวจ หรือ ทดสอบหาระดับแอลกอฮอล์ในเลือด โดยวิธีเป่าลมหายใจ และ การตรวจหาระดับ หรือ ปริมาณสารแอมเฟตามีนในปัสสาวะ ในการตรวจความมึนเมาของผู้ขับรถ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยบนท้องถนนอันเกิดจากความมึนเมาของผู้ขับรถ ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า สมควรที่ประเทศไทย จะได้บัญญัติกฎหมายเพื่อให้อำนาจตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหาดังที่กล่าวมา แม้ว่าระดับของการล่วงละเมิดสิทธิในการบังคับเจาะเลือดจะมากกว่า การเก็บตัวอย่างปัสสาวะ หรือ การตรวจระดับแอลกอฮอล์ในเลือดโดยวิธีเป่าลมหายใจที่บัญญัติให้อำนาจไว้ในพระราชบัญญัติ

การขนส่งทางบก ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 ก็ตาม แต่เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมในการป้องกันอาชญากรรมที่รุนแรง เช่น การฆาตกรรม การข่มขืนกระทำชำเรา จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทย จะต้องบัญญัติกฎหมาย หรือ แก้ไขกฎหมาย เพื่อให้อำนาจตำรวจในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นส่วนร่างกายของผู้ต้องหา เช่น การบังคับเจาะเลือด เพื่อตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าสามารถทำได้ เพราะแม้ว่า การเจาะเลือดจะถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนบุคคลในระดับหนึ่งก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วจะเห็นได้ว่าการเจาะเลือดเป็นสิ่งปกติที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และ ไม่ก่อให้เกิดอันตรายใดๆ เมื่อเปรียบเทียบกับ การฝกขังผู้ต้องหา เป็นเวลานาน ผู้เขียนเห็นว่าการเจาะเลือด เพื่อพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์น่าจะเป็นการรบกวนความเป็นส่วนตัวของผู้หา น้อยกว่าการกักขัง อีกทั้งการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น การตรวจลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ก็สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาได้อีกด้วย

ส่วนปัญหาที่ว่าเลือดของผู้ต้องหา หรือ บุคคล ที่ออกมาจากร่างกายแล้วนั้น รัฐมีอำนาจในการรวบรวมเป็นพยานหลักฐานเพื่อส่งตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ หรือไม่ ในปัญหาดังกล่าวนี้ผู้เขียนเห็นว่ารัฐมีอำนาจกระทำได้ เนื่องจากไม่เป็นการละเมิดต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ต้องหา แต่อย่างใด แต่ในกรณีที่เลือดอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น เช่น มีเลือดที่เจาะไว้เหลืออยู่ในโรงพยาบาล การรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าว ควรจะได้มีการขออนุญาตจากศาลเพื่อกระทำการดังกล่าวเสียก่อน

2) ปัญหาในเรื่องกระบวนการกั้นกรองพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

ปัญหาดังกล่าวนับเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ในการนำเสนอพยานหลักฐานจากการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ เนื่องจากความถูกต้องแม่นยำของการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ นั้นเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แต่ปัญหาในเรื่องความโปร่งใสของกระบวนการพิสูจน์ทดลอง ตั้งแต่การรวบรวม การส่งวัตถุพยาน ตลอดจนกระบวนการในการพิสูจน์ทดลอง ที่อาจจะเกิดความบกพร่องขึ้นได้ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง อันมีสาเหตุมาจากบุคคลที่เกี่ยวข้องปัญหาดังกล่าว ข่อมจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือ ของพยานหลักฐาน จากการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ซึ่งความบกพร่องดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากความบกพร่องในการเก็บ และ ส่งวัตถุพยาน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงบางอย่างไปก่อนการตรวจของผู้เชี่ยวชาญ เช่น การเก็บ หรือ ส่งวัตถุพยาน โดยไม่มีระบบการตรวจยืนยันจากคู่ความทั้งสองฝ่าย ทำให้เกิดปัญหาว่า วัตถุพยานที่ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจนั้นจะเป็นวัตถุพยานตัวจริง หรือไม่ และการส่งวัตถุพยานหลายตัวในคราวเดียวกันอาจปิดฉากสลับกันได้

สำหรับประเทศไทยนั้นจากการศึกษาของผู้ทำวิทยานิพนธ์ พบว่าระบบยังไม่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ สืบเนื่องจากกระบวนการในชั้นก่อนฟ้อง คือ การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดกับการสอบสวน ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานตำรวจ แยกต่างหากจากขั้นตอนการสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ นอกจากนี้สถาบันนิติเวช และ กองพิสูจน์หลักฐานยังขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ เป็นผลให้กระบวนการในการรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพ จากสถานที่เกิดเหตุ หรือ จากการชันสูตรพลิกศพยังบกพร่องอยู่มาก เนื่องจากยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายเข้ามาควบคุมโดยตรงมีเพียงระเบียบปฏิบัติของกรมตำรวจ และ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 242 ซึ่งบัญญัติเพียงว่า “ ในระหว่างสอบสวน ใต้วงมูลฟ้อง หรือ พิจารณาสั่งของซึ่งเป็นพยานวัตถุ ต้องให้คู่ความ หรือ พยานตรวจดู ถ้ามีการแก้ห่อ หรือ ทำลายตรา การห่อ หรือ ตีตราใหม่ ให้ทำต่อหน้าคู่ความ หรือ พยานที่เกี่ยวข้อง

จากแนวปฏิบัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่านับเป็นการเสี่ยงต่อการนำพยานหลักฐานจากการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูง มาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาเนื่องจากระบบไม่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐาน

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่หรือ เพิ่มเติมแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 242 ในลักษณะของการกำหนดหลักเกณฑ์ และ วิธีการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพ ตลอดจน การส่งวัตถุพยาน จะต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ และ วิธีการปฏิบัติ รวมทั้งการมีระบบตรวจยันที่ดี กล่าวคือ ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางชีวภาพ หรือ การชันสูตรพลิกศพจากสถานที่เกิดเหตุจะต้องกระทำโดยบุคคลที่มีความรู้ หรือ ผ่านการอบรมทางด้านนี้มาโดยตรง เช่น ของประเทศอังกฤษที่มีระบบโคโรเนอร์ และ การมีระบบแพทย์สอบสวนของประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้การปิดผนึกเพื่อส่งตรวจทางวิทยาศาสตร์ จะต้องกระทำโดยมีตัวแทนจากคู่ความทั้งสองฝ่าย และบุคคลจากส่วนกลางซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รวบรวมพยานหลักฐาน ลงลายมือชื่อกำกับที่ตัวอย่างส่งตรวจว่าเป็นตัวอย่างส่งตรวจที่แท้จริง ถ้ามีการแก้ห่อ หรือ ทำลายตรา การห่อ หรือ ตีตราใหม่ จะต้องกระทำต่อหน้าคู่ความ หรือ พยานที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมา

1.2 จะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ให้มีการขอตรวจสอบผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความถูกต้องของผลการพิสูจน์ ดังนั้นจึงจะต้องมีการวางระเบียบข้อปฏิบัติให้พนักงานตำรวจผู้ทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานเก็บพยานหลักฐานอันเป็นสิ่งส่งตรวจทางชีวภาพ เช่น เลือด เส้นผม ขน ปัสสาวะ เชื้อราผิวหนัง สิ่งคัดหลั่งที่ออกมาจากร่างกายทั้งในกรณีที่เป็นพยานวัตถุ และ ในกรณีที่มีการบังคับเอาสิ่งส่ง ตรวจดังกล่าวจากร่างกายผู้ต้องหา ซึ่งกระทำโดยแพทย์ในโรงพยาบาล ให้เก็บสิ่งส่งตรวจไว้ในปริมาณที่เพียงพอสำหรับแบ่งเป็นส่วน คือ คู่ความทั้งสองฝ่าย สถาบันตรวจพิสูจน์ของส่วนกลาง และอีกส่วนสำหรับผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปตรวจพิสูจน์ ในต่างประเทศ เช่นประเทศเยอรมัน มีข้อปฏิบัติเป็นระเบียบทั่วไปว่าสถาบันที่ตรวจปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดจะต้องเก็บตัวอย่างเลือดที่เหลือจากการตรวจ โดยรักษาสภาพเดิมไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 2 ปี เพราะมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับข้อเท็จจริงนี้เกิดขึ้นเสมอ ข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การขอตรวจสอบผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์นี้ ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 กรณีการตรวจสอบหาระดับแอลกอฮอล์ในเลือดโดยวิธีเป่าลมหายใจ และการตรวจหาระดับแอลกอฮอล์ หรือสารแอมเฟตามีนในปัสสาวะ โดยกำหนดให้รับนำตัวผู้รับการตรวจส่งไปยังสถานตรวจพิสูจน์ของส่วนราชการที่กำหนดไว้ ซึ่งอยู่ใกล้ที่สุดเพื่อยืนยันผลการตรวจอีกครั้งหนึ่ง ในกรณีการตรวจสอบผลการทดสอบระดับแอลกอฮอล์ และสารแอมเฟตามีนในปัสสาวะนี้มีความจำเป็นต้องรับนำตัวผู้รับการตรวจมาทดสอบ เนื่องจากระดับของสารแอมเฟตามีน และแอลกอฮอล์ในปัสสาวะจะมีค่าลดลงภายในระยะเวลาประมาณ 6 ชั่วโมง แต่ในกรณีของการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ นี้ ไม่ใช่กรณีเร่งด่วนที่ผลการตรวจจะมีค่าเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เนื่องจากลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ หรือ รหัสแห่งพันธุกรรมของแต่ละบุคคลจะมีลักษณะคงที่เสมอไปจนตลอดชีวิตไม่ขึ้นกับกาลเวลา ดังนั้นมาตรการการกักขังหรือพยานหลักฐานจากการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ให้มีความน่าเชื่อถือจึงอยู่ที่การกำหนดหลักเกณฑ์ให้กระบวนการเก็บ และส่งตรวจพยานหลักฐานทางชีวภาพจากสถานที่เกิดเหตุเป็นไปอย่างถูกต้อง และไม่มีการบิดเบือนในข้อเท็จจริง โดยมีระบบการตรวจขั้นที่รัดกุมเพื่อให้แน่ใจว่าวัตถุพยานที่ส่งตรวจนั้นเป็นวัตถุพยานที่แท้จริง ส่วนในกรณีการแสวงหาสิ่งส่งตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ จากร่างกายผู้ต้องหาเพื่อนำมาตรวจเปรียบเทียบนั้น เนื่องจากมิใช่กรณีเร่งด่วนที่ผลการตรวจอาจเปลี่ยนแปลงไป จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ต้องกระทำภายใน

โรงพยาบาล หรือสถานที่ตามที่กำหนดไว้ โดยอยู่ภายใต้การปฏิบัติของแพทย์ หรือ พยาบาล ที่ขึ้นทะเบียนไว้

นอกจากนี้ ควรจะได้มีบทบังคับในการที่จะต้องขอหมายศาลเพื่อกระทำการดังกล่าว อันเป็นการให้ศาลเข้ามาตรวจสอบระบบ เพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่สิทธิของผู้ต้องหา ในการนี้ หน่วยงานอาจเข้ามาตรวจสอบในขั้นตอนของการ เก็บ และส่งตรวจตัวอย่าง เลือด เส้นผม ขน เพื่อให้ระบบมีความโปร่งใส เปิดเผย และน่าเชื่อถือ

2) ควรมีการพัฒนาสถาบันนิติเวช และกองพิสูจน์หลักฐานให้มีความเป็นสากลมากขึ้น มีความเป็นกลางและประสานงานกับสถาบันของมหาวิทยาลัยที่ประกอบด้วยผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ และกระบวนการพิสูจน์ทดลอง ผ่านการศึกษาวิจัยมาเป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้มีการพัฒนาขอบเขตของความรู้ความสามารถ หรือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าที่จะขึ้นตรงต่อกรมตำรวจที่การพัฒนาเป็นการพัฒนาภายในองค์กรของกรมตำรวจเอง ทำให้ขาดความเชื่อถือในเรื่องมาตรฐานการทดลอง และความโปร่งใสของกระบวนการตรวจพิสูจน์ เนื่องจากหน่วยงานที่กระทำการรวบรวมพยานหลักฐาน กับ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์เป็นองค์กรเดียวกัน ทำให้ขาดการตรวจสอบ และ ถ่วงดุลย์จากองค์กรภายนอก

3) ควรมีการเผยแพร่ให้ความรู้แก่บุคลากรในกระบวนการทางอาญา ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการนำความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เช่น การพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ มาช่วยในการพิสูจน์ความจริง

3) ปัญหาการรับฟัง และ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานจากการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ

เนื่องจากหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทยมีบัญญัติไว้ อย่างกว้าง ๆ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 ให้รับฟังพยานหลักฐานทุก

ประเภทซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิด หรือบริสุทธิ์ เว้นแต่พยานหลักฐานนั้นจะเกิดขึ้นจากการจงใจ มีค้ำประกันสัญญา หลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น ประกอบกับระบบการพิจารณาคดีของไทยเป็นระบบไต่สวนที่มีผู้พิพากษาเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณารับฟังและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน ดุลพินิจในการรับฟัง และ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลนี้ถือว่าเป็นดุลพินิจอิสระ กล่าวคือในทางปฏิบัติ แม้ว่าพยานหลักฐานนั้นจะเกิดขึ้นโดยมิชอบ หรือ ได้มาโดยมิชอบ ศาลก็มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานนั้นไว้ก่อนก็ได้ต่อเมื่อจะทำคำสั่ง หรือ คำพิพากษาจึงค่อยวินิจฉัยว่าไม่รับฟังพยานหลักฐานชั้นนั้น หรือ ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานชั้นนั้นแต่ต้นก็ได้ จากแนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นผลให้กระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานในชั้นการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานไม่มีการวางหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐาน และการพิจารณาไม่เคร่งครัด โดยเฉพาะพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีการนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินคดีอาญามากขึ้น และการพิจารณาจำเป็นต้องอาศัยความละเอียดถี่ถ้วน เนื่องจากเทคนิคการตรวจ และการแปลผล เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ซึ่งบุคคลธรรมดาไม่อาจตัดสินได้โดยใช้ความรู้ความสามารถในชีวิตประจำวันของวิญญูชน การศึกษาถึงกระบวนการในการกลั่นกรองพยานหลักฐานในชั้นการรับฟังพยานหลักฐานของประเทศต้นแบบ คือ สหรัฐอเมริกา และ อังกฤษ เพื่อให้ได้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ และ น่าเชื่อถือ จึงมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อการพัฒนาแนวความคิดในการพิจารณารับฟัง และ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ประเทศอังกฤษ ให้ความสำคัญ และเคร่งครัดต่อการวางหลักเกณฑ์อันเป็นมาตรฐานในการพิจารณารับฟัง และ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้แน่ใจว่าพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี โดยไม่มีการบิดเบือนในข้อเท็จจริงที่อาจจะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาได้ ดังจะเห็นได้จากระบบการดำเนินคดีอาญาที่เปิดโอกาสให้คู่ความฝ่ายตรงข้ามได้ใช้กลไกของการถามค้านอย่างเต็มที่ เพื่อทำลายน้ำหนักแห่งความน่าเชื่อถือของพยานผู้เชี่ยวชาญ และ ผลการตรวจทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ หากปรากฏว่ากระบวนการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ยังไม่เป็นที่ยอมรับในหมู่นักวิทยาศาสตร์แขนงที่เกี่ยวข้อง ศาลย่อมไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นแต่ต้น นอกจากนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา ยังมีมาตรฐานที่ใช้ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานจากการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ได้แก่

1) มาตรฐาน The Frye Test เป็นหลักเกณฑ์ที่พัฒนามาจากบรรทัดฐานคำพิพากษาที่ศาลใช้ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่การวัดความดันโลหิตเพื่อจับโกหก ในคดี United States V. Frye ซึ่งศาลได้วางหลักเกณฑ์การพิจารณารับฟังไว้ว่าการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในระยะแรก ๆ ของการค้นพบ จะต้องเป็นที่ปรากฏว่า ทฤษฎีพื้นฐาน และเทคนิคการตรวจ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในหมู่นักวิทยาศาสตร์แขนงที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยยังไม่เพียงพอ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ในแขนงที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ได้แก่ สาขาชีวเคมี พันธุศาสตร์ฯ เป็นต้น

2) มาตรฐาน The Relevancy Rule เป็นมาตรฐานที่นำหลักเกณฑ์ใน The Federal Rule of Evidence มาตรา 401,403,702 มาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณารับฟังพยานหลักฐาน กล่าวคือในการพิจารณาตัดสิน ศาลจะรับฟังเฉพาะพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องซึ่งมุ่งพิสูจน์ความเป็นไปได้ หรือ ความเป็นไปไม่ได้ของข้อเท็จจริงที่ได้เอียงกันอยู่เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะพิจารณาจากประเด็นข้อพิพาทเป็นหลัก และในกรณีที่พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ศาลจะพิจารณารับฟังต่อเมื่อพยานหลักฐานนั้นเป็นประโยชน์ต่อศาลในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง เพื่อให้ศาลเข้าใจในประเด็นปัญหาที่ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญเฉพาะทางซึ่งบุคคลธรรมดาไม่อาจรู้ได้ เว้นแต่ คุณค่าแห่งพยานหลักฐานนั้นน้อยกว่า อันตรายที่จะทำให้คณะลูกขุนเกิดความสับสนในประเด็น หรือมีอคติที่ไม่เป็นธรรม

3) มาตรฐาน The Reliability Standard เป็นหลักเกณฑ์ที่พิจารณาในเรื่องความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการควบคุมมาตรฐานทางการทดลอง เทคนิคการตรวจ และการคำนวณความน่าจะเป็นทางสถิติ โดยมีแนวความคิดว่า ปัจจัยดังกล่าวย่อมจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

การวางหลักเกณฑ์ และมาตรฐานในการพิจารณารับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เป็นกระบวนการกลั่นกรองพยานหลักฐานในเบื้องต้น เพื่อให้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มีความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยคดี โดยไม่มีความ

บทพร่องในกระบวนการพิสูจน์ทดลอง หรือ บิดเบือนในข้อเท็จจริงอันจะเป็นหลักประกันว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพสูงจะถูกนำมาใช้เพื่อการพิสูจน์ความจริงโดยแท้ ที่จะไม่กระทำใ้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องเสียเปรียบ

สำหรับ ประเทศไทยนั้นถึงแม้ว่าระบบการพิจารณาคดีจะเชื่อในดุลพินิจอิสระของศาลในการที่จะพิจารณารับฟังและ ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งหลายทั้งปวงโดยใช้เหตุผลสามัญสำนึก และหลักการกวีทยา เข้าช่วยในการวินิจฉัย ข้อเท็จจริง ซึ่งใช้พยานบุคคลเป็นส่วนใหญ่ แต่ในปัจจุบันการเสนอพยานหลักฐานจะใช้วิทยากรทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วยมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ศาลในระบบซีวิลลอว์ เช่น ประเทศไทยจะได้มีการพัฒนาแนวความคิดเพื่อวางหลักปฏิบัติเบื้องต้นในการพิจารณารับฟัง และ ชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ใน กลั่นกรองการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณารับฟัง และชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ในเบื้องต้นให้มีแนวปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันจนเกินไป ซึ่งมีใช่เป็นการที่จะจำกัดการใช้ดุลพินิจของศาล หากแต่เป็นการสร้างระบบให้การนำเสนอพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ผ่านกระบวนการตรวจสอบอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้มั่นใจว่าพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่นำเสนอมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งศาลควรวางหลักเกณฑ์ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการวางหลักเกณฑ์ให้พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ชำนาญการพิเศษในคดีอาญา อาจถูกคัดค้านได้ ทำนองเดียวกับการคัดค้านผู้พิพากษา การคัดค้านนี้อาจจะเป็นเรื่องผู้ชำนาญการพิเศษมิใช่ผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ตรวจสอบ เช่น การพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ การคัดค้านในเรื่องความเป็นกลาง หรือ มีความเกี่ยวข้องกับคู่ความในทางหนึ่งทางใดกรณีและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์เป็นบุคคลจากส่วนกลาง เช่น การตรวจพิสูจน์โดยผู้เชี่ยวชาญที่ศาลแต่งตั้ง หรือ ผู้เชี่ยวชาญจากกองพิสูจน์หลักฐาน

2) ควรมีวิธีการ หรือ หลักเกณฑ์ก่อนการรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับต่างประเทศ ในประเด็นที่ว่า การนำเสนอพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ค้นพบใหม่ๆ จะต้องปรากฏว่า ทฤษฎีพื้นฐาน และ เทคนิคการตรวจพิสูจน์เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักวิทยาศาสตร์แขนงที่เกี่ยวข้อง กระบวนการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และส่งตรวจเป็นไป ด้วยความโปร่งใส และ กระบวนการพิสูจน์ทดลองมีความถูกต้องได้มาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

3) ควรมีการวางหลักในเรื่องการตรวจสอบคุณพินิจของศาลชั้นต้น ในกรณีที่มีการวินิจฉัยเพื่อรับฟังผลการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ และ ศาลชั้นต้นไม่เชื่อถือผลการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ให้มีการตรวจสอบผลการพิสูจน์ดังกล่าวได้ทั้งในชั้นศาลอุทธรณ์ และ ศาลฎีกา

4) กฎหมายต้องวางหลักเกณฑ์ในเรื่อง นำหนักของพยานหลักฐานจากการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ในเบื้องต้นว่าอยู่ในระดับใด ควรมีการวางหลักในเรื่องพยานหลักฐานประกอบร่วมด้วย หรือไม่ เนื่องจากยังเป็นเรื่องใหม่ที่ศาลยังไม่เคยวางแนวทางมาก่อน และ ในทางวิทยาศาสตร์ถือว่าเป็นการพิสูจน์บุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ และประชาชนรับรู้ได้จากสื่อต่าง ๆ ซึ่งหากศาลใช้ดุลพินิจในการพิจารณาพยานหลักฐานดังกล่าวในแนวทางที่แตกต่างกันไป หรือการให้เหตุผลไม่สมเหตุสมผลก็อาจก่อให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนได้ อันจะเป็นผลให้เกิดความไม่แน่ใจในการใช้ดุลพินิจของศาล

4) ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดีที่มีการนำสืบพยานหลักฐานจากการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ

นอกจากปัญหาดังกล่าวมาแล้วการนำลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ มาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทย ยังก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องหาที่จะได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดีอาญาอีกด้วย แนวความคิดในการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีที่มีการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ นั้นเกิดจากแนวความคิดในเรื่องความเป็นธรรมในการดำเนินคดีอาญา ตามกระบวนการนิติธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เห็นว่าการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ

เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีความถูกต้องแม่นยำเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ในการพิสูจน์บุคคลผู้กระทำผิด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ผู้ต้องหาจะต้องได้รับหลักประกันสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน โดยผู้ต้องหา และโจทก์จะต้องอยู่ในฐานะที่เท่าเทียมกัน สิทธิของผู้ต้องหาดังกล่าวได้แก่ สิทธิในการที่จะขอตรวจพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในกรณีเป็นคนยากจน สิทธิที่จะได้รับการบอกกล่าวถึงรายละเอียดในการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ และ สิทธิที่จะได้รับทราบรายละเอียดในการตรวจจากคู่ความฝ่ายตรงข้ามก่อนวันสืบพยานเป็นระยะเวลาที่กำหนด สิทธิที่จะได้รับการกันส่วนตัวอย่างส่งตรวจไว้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง หากมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับความถูกต้องเกิดขึ้น สิทธิดังกล่าวนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่อาจก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันได้ในกรณีการดำเนินคดีหากถูกละเลยและไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

สำหรับประเทศไทยนั้น เนื่องจากในทางปฏิบัติการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาใช้หลักป้องกันตัวเองของผู้ต้องหา นั่นคือ ผู้ต้องหาจำต้องรักษาผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหาได้ เนื่องจากค่าบริการในการขอตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ในปัจจุบันยังอยู่ในอัตราที่สูง

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการออกกฎหมายให้มีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ในกรณีที่มีการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น สิทธิที่จะได้รับการยกเว้นค่าบริการในการขอตรวจพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นคนยากจน เนื่องจากผู้ต้องหาในคดีอาญามีชีวิตอยู่ในการพิสูจน์ ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ของพนักงานสอบสวนเท่านั้น หากแต่มีสิทธิที่จะนำการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ มาใช้เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองเช่นกัน นอกจากนี้ควรมีการกำหนดให้ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะได้รับทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ โดยให้โจทก์มีหน้าที่ในการแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผลการพิสูจน์ รายงานการตรวจพิสูจน์ของผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิสูจน์ลายพิมพ์ ดี เอ็น เอ ให้จำเลยทราบล่วงหน้าก่อนวันนัดพิจารณาภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยให้ส่งเป็นสำเนาเอกสาร และกำหนดให้การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทาง

ชีวภาพต้องเก็บในจำนวนที่เพียงพอสำหรับการที่จะขอตรวจสอบผลการพิสูจน์ได้ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่อง คุณภาพ และ มาตรฐานการทดลอง การกำหนดสิทธิดังกล่าวแก่ผู้ต้องหาเป็นผลให้คู่ความทั้งสองฝ่ายมีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ และเท่าเทียมกัน โดยแต่ละฝ่ายสามารถตรวจสอบซึ่งกันและกันได้